

Nr 103

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1968/69 till teckning av aktier i SMT Machine Company AB jämte motioner.

(1:a avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 105, bilaga 3, (punkt 3, s. 9—15 i utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 14 mars 1969) föreslagit riksdagen att dels till Teckning av aktier i SMT Machine Company AB på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1968/69 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kr., dels bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti intill ett belopp av 20 000 000 kr. för krediter till SMT Machine Company AB i överensstämmelse med vad som angetts i statsrådsprotokollet.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 968 av herr Gösta Jacobsson och II: 1113 av herr Magnusson i Borås m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta avslå såväl Kungl. Maj:ts förslag om att anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kr. till Teckning av aktier i SMT Machine Company AB som bemyndigande för riksgäldsfullmäktige att ikläda staten garanti för krediter till nämnda bolag,

dels motionen I: 1002 av herr Tistad vari hemställts att riksdagen måtte avslå förslaget att anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kr. till Teckning av aktier i SMT Machine Company AB samt avslå förslaget att bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti intill ett belopp av 20 000 000 kr. för krediter till SMT Machine Company AB.

Utskottet. I propositionen erinras om att flygverkstäderna i Arboga, Malmslätt och Västerås efter riksdagens beslut överförts till försvarets fabriksverk. För att genom koncentration av underhållstjänsten bemästra de kostnadsproblem som har skapats av överkapaciteten på flygunderhållssidan skall verkstaden i Västerås läggas ned som flygverkstad i huvudsak under budgetåret 1970/71.

För fabriksverkets del medför detta en inte oväsentlig utvidgning av ver-

kets tidigare verksamhetsområde. De nytillkomna uppgifterna kräver tid för konsolidering och strukturrationalisering. Viss överkapacitet kommer att kvarstå trots nedläggningen av verkstaden i Västerås. Fabriksverket anstränger sig att skapa förutsättningar för att utnyttja denna överkapacitet för civilt underhåll.

Fabriksverket har undersökt möjligheterna till annan verksamhet än centralt flygunderhåll i Västerås. Verket har föreslagit förvärv av tre företag med verktygs- och verktygsmaskinproduktion, varvid tillverkningen av verktygsmaskiner skall förläggas till Västerås. Fabriksverket bedömer att goda utsikter föreligger att efter en inkörningsperiod få en lönsam produktion vid den nya enheten i Västerås.

I motionerna I: 968 och II: 1113 påtalas att avtal om förvärvet skett den 20 resp. 23 september 1968. Det framhålls som anmärkningsvärt att riksdagen först efter mer än sex månader förelagts ärendet. Vidare anses den ekonomiska redovisning som lämnats i propositionen vara alltför knapphändig.

Motionen I: 1002 tar upp samma synpunkter men där framhålls även att sysselsättningsproblemen genom nedläggningen av Centrala Verkstaden Västerås (CVV) inte kan lösas genom bildandet av SMT Machine Company AB.

Enligt vad utskottet erfarit har ambitionen ursprungligen varit att ärendet skulle föreläggas riksdagen redan hösten 1968. Av olika skäl har detta inte blivit möjligt.

Utskottet vill framhålla att avtalen träffats under förbehåll av riksdagens godkännande. Någon ekonomisk förlust beräknas enligt vad utskottet erfarit inte uppstå genom de åtgärder som vidtagits sedan avtalen träffats, därest desamma inte godkännes.

Beträffande redovisning av vissa närmare upplysningar om företagen har dessa uppgifter i enlighet med vad som angivits i propositionen lämnats direkt till utskottet i form av en sammanställning över vinst- och förlusträkningar, balansräkningar samt sammanfattning över det ekonomiska läget vid övertagandet. Dessutom har vissa uppgifter av mera konfidentiell natur delgivits utskottet.

Förvärven av de angivna företagen har ursprungligen haft till syfte att ersätta den verksamhet som bedrivits vid CVV. En tillverkning av nu föreslagna art anses därvid välbetänkt med hänsyn till de tillgångar i form av tekniskt kunnande och yrkesskicklig personal som står till förfogande.

Det hör i detta sammanhang erinras om att utskottet vid sitt ställningstagande till nedläggningen av CVV förutsatte att fabriksverkets undersökningar om möjligheten att till CVV förlägga annan verksamhet skulle starkt forceras. Det var angeläget att positiva förslag uppnåddes snarast så att hänsyn härtill kunde tas vid personalfrågornas lösning (SU 1968: 124).

Även om inte tillkomsten av det nya företaget kan lösa sysselsättningsfrågan i sin helhet skapas arbetstillfällen av värde för såväl arbetstagarna vid CVV som för arbetsmarknaden i Västerås.

Enligt vad utskottet erfarit pågår ett intensivt arbete inom fabriksverket för att finna lämpliga arbetsuppgifter för dem som ännu inte kunnat placeras. Utskottet vill i likhet med departementschefen betona vikten av att försvarets fabriksverk vidtar åtgärder för att i möjligaste mån lösa problemen för den personal som ännu inte kunnat placeras.

Verksamhet av den art de tre företagen bedriver anses väl ägnad för att utnyttja de resurser av olika slag som frigörs genom att CVV läggs ned. Fabriksverket har understrukit att den satsning verket begärt bemyndigande att göra är riskfylld, men samtidigt bedöms möjligheterna att uppnå en lönsam produktion som goda.

Att nyetablera och bygga upp en effektivt fungerande verksamhet torde enligt departementschefen kräva avsevärd tid och stora kostnader och anses sannolikt mer riskfyllt än att som nu är fallet börja från redan etablerade positioner.

Verktøgs- och verktøgsmaskinindustrin betraktas enligt vad utskottet erfarit som en bransch där konkurrensen är hård. Det anses dock föreligga goda möjligheter för avsättning av produkter av mera speciell konstruktion. Enligt uppgift ingår i det nu föreslagna förvärvet bl. a. bormaskiner med numerisk styrning som beräknas vara en produkt med goda utvecklingsmöjligheter. En förutsättning för att vidareutveckla sådana produkter är att företaget har materiella och personella resurser att satsa hårt och långsiktigt på teknisk utveckling. Fabriksverket har haft kontakt med andra företag i verktøgsmaskinbranschen för samarbete. Intresset för ett sådant samarbete har visat sig stort.

Det torde enligt utskottets mening vara svårt att med säkerhet förutsäga vilka möjligheter till framgång den nu föreslagna etableringen kan medföra. I de uppgifter som kommit utskottet till del har emellertid rimligt underlag presterats för det omdömet att denna satsning är acceptabel ur företagsekonomiska och samhällsekonomiska synpunkter. Utskottet anser därför inte skäl föreligga att motsätta sig förvärvet.

Utskottet tillstyrker under hänvisning till det anförda Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker motionerna I: 968 och II: 1113 samt motionen I: 1002.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 968 och II: 1113 samt I: 1002

1. till *Teckning av aktier i SMT Machine Company AB* på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under statens affärsverksfonder anvisar ett investeringsanslag av 7 000 000 kr.,

2. bemyndigar fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti infill ett belopp av 20 000 000 kr. för krediter till SMT Machine Company AB i överensstämmelse med vad som angetts i statsrådsprotokollet.

Stockholm den 13 maj 1969

På statsutskottets vägnar:

BIRGER ANDERSSON

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Birger Andersson (s), Fritz Persson (s), Rikard Svensson (s), Axel Andersson (fp), Virgin (m), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (m), Bengt Gustavsson (s), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), fru Elvy Olsson (cp) och herr Lindblad (fp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Johansson i Norrköping (s), Enskog (fp), Nordstrandh (m), Nilsson i Tvärålund (cp), Gustafsson i Uddevalla (s), Antonsson (cp), fru Holmberg (s), herrar Gustavsson i Ängelholm (s) och Petersson i Gäddvik (m).

Reservationer

1. av herr Virgin (m)
2. av herr Nyman (fp)
3. av herr Gustafson i Göteborg (fp)
4. av herr Enskog (fp)
5. av herr Petersson i Gäddvik (m).